

Hallituksen varapuheenjohtaja Katja Syvärinen
Scandic Park, Helsinki

Puhe SAK:n edustajiston kokouksessa 24.11.2022

Hyvät ay-toverit, arvoisat kuulijat,

Ay-liike on ihmisoikeusliike. Työntekijöiden oikeudet ovat ihmisoikeuksia, joiden toteutumista testataan joka päivä niin meillä Suomessa kuin kaikkialla maailmassa. On kyse sitten siirtotyöläisten haudoilla pelattavasta jalkapalloturnauksesta, on kyse sitten orjatyöstä, alipalkkauksesta, on kyse sitten sukupuolten välisen perusteettoman palkkaeron sitkeästä säilymisestä, väkivallasta ja seksuaalisesta häirinnästä työpaikoilla, ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytöstä; kaikkialla ammattiliittojen tekemä työ jäsenten hyväksi on myös ihmisoikeustyötä.

SAK:n valtuuskunta on juuri palannut Ay-liikkeen maailmanjärjestö ITUCin konferenssista. Lähes tuhat ay-toimijaa eri puolilta maailmaa haki ratkaisuja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, paremman työelämän ja työntekijöille oikeudenmukaisen vihreän siirtymän kysymyksiin. Kokouksessa oli vahvasti esillä kansainvälisen työjärjestö ILO:n vuonna 2019 hyväksymä yleissopimus C190, joka koskee väkivallan ja häirinnän poistamista työelämässä. Siksi toivottavasti Suomessakin saadaan parhaillaan käynnissä oleva ratifiointiprosessi maaliin. Turvallinen työpaikka on jokaisen oikeus.

Vastikään Egyptissä pidettiin YK:n COP 27-ilmastokokous, jossa yritettiin saada valtioita sitoutumaan ilmastotavoitteisiin. Ei oikein onnistunut. YK:n pääsihteeri, EU, päättäjät ja kansalaiset ovat ilmaisseet pettymyksensä laihoihin tuloksiin. Maapallon kantokyvyn rajat on saavutettu. Kyse ei siis ole vain siitä, pärjääkö minä nyt, vaan siitä, pärjääkö kukaan kohta enää missään.

Kyse on turvallisuudesta ja turvallisuuden tunteesta myös meillä ay-liikkeessä. Muutos on välttämätön, mutta siihen sitoutuminen edellyttää osallisuutta. Sitä ay-liike YK:n ilmastokokouksessa haki, ja sitä pystyi myös edistämään. Sosiaalinen suojelu ja kolmikantainen vuoropuhelu työntekijöiden, työnantajien ja valtioiden välillä ovat ehdottoman tarpeellisia. Tarvitaan yhteistä näkymää työn ja työllisyyden muutoksesta ja koulutustarpeesta sekä konkreettisia tekoja, joilla mukana pysyminen mahdollistuu kaikille.

Ilmastotavoitteiden toteuttamisessa ei ole kyse siitä, voidaanko niitä siirtää tuonemmas akuutimpien asioiden vuoksi tai voinko minä itse jättää asian huomiotta. Markkina ohjaa ja rahoittajat edellyttävät ilmastojärkevää toimintaa, on sitten kyse teollisuudesta, palveluista tai julkisesta sektorista. Suuremmilla toimijoilla muutos on ollut jo liikkeellä pitkään. Pienemmissä yrityksissä muutokseen sopeutuminen on ollut vaikeampaa, niin yrittäjille kuin työntekijöille. Mutta mahdotonta se ei ole. Energiakriisi on saanut yhden, jos toisenkin tässä salissa lataamaan puhelimeensa Fingridin apin ja tarkistamaan, milloin kannattaa sähköä käyttää ja nähdä hyöty kukkarossaan. Samalla tavalla tieto ja toimijuus auttaa muussakin muutoksessa. Ay-liikkeenä meidän on syytä olla osa ratkaisua.

Toverit,

Kuluneella viikolla useat SAK:n liitot ovat kokoontuneet omien hallintojensa kokouksiin. Viestit ovat olleet samansuuntaisia: työntekijöiden tulee saada reilu ja oikeudenmukainen osa yhteisen työn tuloksista. Ostovoima on saatava ylös. Inflaatio ja korkojen nousu keventävät tilipussia. Palkalla saa yhä vähemmän leipää ja lämpöä. Siksi liitot vaativat palkankorotuksia ja lisää työtunteja vastentahtoisesti osa-aikaisille. Siksi vaaditaan neuvotteluita karttelevaa työnantajaleiriä neuvottelupöytään. Siksi halutaan keskustella vain tuntuvista prosenteista ja euroista. Siksi keskusjärjestö SAK on toistuvasti nostanut esiin kiky-maksujen siirron työntekijöiltä takaisin työnantajille.

Mitpä on tässä tilanteessa tarjonneet työnantajajärjestöt ja poliittinen oikeisto? Leikkauksia työttömyysturvaan ja asumistukeen. Käytännössä minkä tahansa työn velvoittavaa vastaanottamista paikallisesti sovittavalla (lue: työnantajan määrittelemällä) palkalla.

Tämä kaikki on kääritty siloiselta näyttävään sanomaan ja media toistelee: nykyinen hallitus on tuhlanut ja velkaantunut, seuraava hoitaa taloutta vastuullisesti ja hoitaa velat.

Kaikki ovat kyllä olleet yhtä mieltä siitä, että pandemian hoito ja siihen liittyvät toimet terveydenhoidon kantokyvyn turvaamiseksi, työpaikkojen säilyttämiseksi ja kansalaisten toimeentulon turvaamiseksi olivat välttämättömiä. Kaikki toimet eivät jälkeinpäin tarkasteltuna olleet oikein kohdennettuja. Nyt tiedämme, että esimerkiksi kulttuuri- ja tapahtuma-ala jäi mopen osille, ja Business Finlandin kautta jaetut yritystuet kehittämisprojekteihin kohdentuivat peräti kummallisesti. Oli silti välttämätöntä laittaa liikkeelle toimia ja investointeja, jotka turvaavat talouden pyörimisen ja joiden vaikutukset ovat näkyvissä nyt. Juuri niitä toimia, joiden vuoksi työllisyysaste on tällä hetkellä huipputasolla. Oli oikein toimia, kaikki ymmärsivät tämän.

Kaikki ovat olleet yhtä mieltä myös siitä, että Venäjän laittoman hyökkäyssodan alettua Ukrainassa, panostukset maamme puolustuksen ja huoltovarmuuden parantamiseen ovat olleet välttämättömiä ja hyväksyttäviä.

Silti on kuulemma tehty väärin ja holtittomasti ja leikkaukset ovat edessä. Välttämättömyysretoriikka jyllää. Kohta leikataan. Väitän, että tämä oikeiston välttämättömyysretoriikka on osaltaan johtanut siihen, että kuluttajien muutenkin kasvanut epävarmuus tulevaisuudesta on entisestään lisääntynyt ja luottamus oman talouden tulevaisuuteen heikentynyt. Käynnissä on siis kierre, joka vahvistaa itseään ja heikentää koko Suomea. Kun korot nousevat ja inflaatio painaa, oikeiston mielestä juuri nyt velkaantuminen on lopetettava eikä palkkoja voi nostaa. Kuluttajat ovat jo reagoineet tähän rallatukseen. Asuntokauppa on hiipunut, kukkaronnyörejä kiristetään varmuuden vuoksi.

Hyvät ay-toverit,

Tähän viestiin ei nyt pidä alistua. Toverit, nyt vaaditaan. Vaaditaan eduskuntavaalikeskusteluissa puolueilta selkeitä vastauksia siihen, mitä iskulauseiden taakse kätkeytyy. Työntekijöiden ja työnhakijoiden asemaa ei voi eikä saa heikentää.

Toverit, nyt toimitaan. Toimitaan liitoissa omien tavoitteiden edistämiseksi, toimitaan yhdessä eri liittojen aktiivien kesken alueellisesti ja valtakunnallisesti. Huolehditaan siitä, että järjestäytymisen merkitys ymmärretään ja liittojäsenyys on itsestään selvä valinta. Tehdään vaalityötä ja vaikuttamista, jotta tulevassa eduskunnassa ja hallituksessa tehdään työntekijöiden ja työnhakijoiden kannalta hyviä päätöksiä. Puhutaan niin, että ihmiset ymmärtävät mistä on kyse.

ITUCin konferenssissa Melbournessa puhujalavalle nousi ay-aktiiveja eri puolilta maailmaa kertomaan toisaalta upeita tarinoita siitä, mitä yhteisellä työllä on saatu aikaan, ja toisaalta pysäyttäviä uutisia siitä, miten niin monet ay-johtajat parhaillaankin taistelevat ay-oikeuksien puolesta vapautensa ja jopa henkensä hinnalla. Meillä, vahvan järjestäytymisen ja kohteliaan neuvottelun ja vähäisten työtaisteluiden maassa, työnantaja vaatii lakko-oikeuden rajoittamista, paikallista sopimista liittojen ohi ja pahimmillaan hommaa koko työmarkkinajärjestelmän kaatamista – kuten on jo nähty. Tuskin täällä aletaan renkaita polttelemaan, mutta ei me toverit kyllä sivustakaan katsota, kun meitä aletaan jyrätä. Me vaaditaan!